

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine prosta. Telefon interurban št. 113.

19. številka

Maribor, dne 16. februarja 1923.

Letnik XV.

Razpad socijaldemokratske stranke.

V rdečem taboru je zavladovala zmeda, kakor ob zidanju babilonskega stolpa. Socijalistični poglavarji so ljudstvu, zlasti delavskim slojem obljubljali, da jim dogradijo zgradbo zemeljske sreče, ki bo, kakor stari babilonski stolp, od zemlje segala do neba. Boljše rečeno, ker v posmrtna nebesa ne verujejo, ki bo zemljo spremenila v rajsko pokrajino. Pri tej zgradbi pa so se socijaldemokratski kolovodje tako sprli med seboj, da ne razumejo več drug drugega.

Tri glavne skupine so se pojavile med slovenskimi graditelji socijaldemokratskega raja na zemlji: Peričeva skupina okoli lista «Zarja» v Ljubljani, Bernotova skupina okoli «Napreja» v Ljubljani in Golouhova okoli listov «Enakost» in «Volksstimme» v Mariboru. Celje nima nobenega lista ter kakor perpendikel na uri niha sem in tje, ponajveč pa proti Bernotu v Ljubljani.

Te tri skupine so v ostrem boju med seboj, zlasti prva in druga, še v ostrejšem pa druga in tretja. Niti bližajoče se volitve nimajo tolike moči, da bi pomirile razburjene živce prepirajočih se rdečih bratcev.

Bernotova skupina je v «Napreju» od četrta, 15. februarja, objavila oklic na sodruga mariborskega okrožja, torej na sodruga v Golouhovem pašaliku. Oklic je jasen dokaz, kakšen boj divja v taboru socijaldemokratske stranke. Pravzaprav ni to več ena stranka, marveč razcepljena krda pod vodstvom raznih voditeljev, ki se napadajo in pobijajo med seboj.

Bernot skuša v tem oklicu vso krivdo zvrniti na Golouha in njegove Mariborčane. V svoji veliki spravljenosti je Bernot ponudil Mariborčanom, naj nastopijo pri volitvah skupno z njegovo skupino ter se naj z njim zedinijo na eno kandidatno listo za Spodnje Štajersko. Nosilec te liste bi naj bil ali Bernot ali Koren ali pa vsaj dr. Korun. Golouh in Favaj, voditelja mariborskih socijalističnih separatistov, pa nista hotela sprejeti nobene osebe iz tega terno-predloga. Zavrnila sta tudi drugi terno-predlog: Čeh, Krajcar, Hohnik. Na mariborskem kongresu delegatov je Golouh kratkoma sebe dal proglasiti za nosilca socijaldemokratske kandidatne liste za volilno okrožje Maribor—Celje.

Tako se je, kakor povdarja Bernotov oklic, posrečil satanski načrt napraviti prepad med Mariborom na eni, Celjem in Koroškem in celo stranko na drugi strani. Kriv tega je kajpada Golouh, na katerega se ne more nihče zanašati. Ta mož bo, kakor napoveduje doslovno «Naprejev» oklic, hodil po naših krajih zopet beračit za zaupanje, skušal vas bo s ploho fraz preveriti, da je belo črno in da so vredni taki možje zaupanja.

Da bodo delavci vnaprej vedeli, kakšnega zaupanja sta vredna Golouh in Favaj, ki hočeta delavstvo pridobiti pod krinko «enotne fronte delavstva», «Naprejev» oklic izdaja, da je med to enotno fronto tropa bivših komunističnih voditeljev, ki se svojim moskovskim kruhodajalcem bahajo, da je notna fronta in komunistična stranka eno in isto. Ti komunistični voditelji ribarijo v kalnem! Tako doslovno Bernotov oklic v «Napreju».

Med socijaldemokratskimi voditelji torej divja ljuta borba. Delavci gledajo ta notranji boj v stranki in se povprašujejo: Odkod ta boj, odkod razkol? Na to vprašanje odgovarja v «Napreju» od četrta nek delavec: «Razkolu je krivo zlato tele».

Preprosti delavec je pogodil istino. Za zlatim teletom sta šla Kristana, za zlatim teletom se tudi pehajo drugi socijaldemokratski voditelji. Raj na zemlji jim kot cilj miglja pred očmi. Delavstvo pa se vedno bolj in bolj pogreza v pomanjkanju in siromaštvu. Toda delavstvo je to uvidelo in zato socijaldemokratski stranki in njenim voditeljem obrača hrbet.

Politični položaj.

Na seji ministrskega sveta v torek se je razpravljalo o vprašanju južne železnice. Prometni minister je podal daljše poročilo o tej zadevi, nakar je finančni minister podal svoje mnenje s finančnega stališča. — Vlada se ne strinja s predlogi južne železnice, ker ščitijo le delničarje, ki so večinoma Italijani. Vlada je mnenja, da je zakupnina, ki bi po predlogu družbe južne železnice znašala 2.50% brutto-dohodkov, prevelika. Našim delegatom so izdana navodila ter odpotujejo v Rim. Za delegata sta določena pomočnik prometnega ministra Avramovič in pomočnik trgovskega ministra Radosavljevič. Delegaciji bo vodil višji uradnik zunanjega ministrstva. Komisiji bosta dodeljena tudi dva eksperta.

Tri milijarde novih vojnih kreditov. V sredo sta Pašič in vojni minister razpravljala o novih vojnih kreditih. Vojni minister je predložil načrt za oboroževanje, ki zahteva tri milijarde dinarjev novih vojnih kreditov. Pašič se je z načrtom in krediti soglašal, izjavil

je pa, da bo treba počakati do 12. aprila, ko se sestane nova narodna skupščina, ki edina lahko dovoli nove kredite.

Glavni odbor demokratske stranke ima čez glavo dela, da bi izmirlil ter rešil raznovrstne spore med kandidati. Tu ne gre samo za spor med Davidovičev in Pribičevičev strujo, temveč za raznovrstne prepire in zavistne tekme med veliko množico kandidatov, ki se ne pripravljajo radi načel, temveč že davno radi tega, kdo bo sigurno izvoljen poslanec.

Združena hrvatska stranka v Bosni. V Sarajevu je izšel volilni proglas stranke združenih Hrvatov Pučke in Težačke stranke, ki poziva k skupnemu nastopu vse hrvatske delavce in kmete. Oklic zahteva najširšo avtonomijo za Bosno in Hercegovino, revizijo ustave ter takojšnje ukinjenje zakona o zaščiti države. Oklic obsoja pasivno Radičev politiko ter se izreka za aktivno politiko Hrvatov. Stranka združenih Hrvatov ima dobre izgleda v Bosni, ker so se Radičevi agitatorji ljudem zamerili s svojo zmedeno frazarijo.

Madžari proti radikalcem. Madžarska stranka je izdala svoj proglas, ki pa napada Pašičeve radikale ter jim očita, koliko madžarskih volilcev so nalašč izpustili iz volilnih imenikov. Onim volilcem, ki so pa ostali ter lahko volijo, se pa priporoča, da po svoji prosti volji oddajo glasove za druge stranke, ki so proti Pašičevi radikalni politiki.

Ponedeljkova številka «Narodne Politike» je bila zaplenjena, ker je omenila volilni proglas republikanske stranke. Beležka «Narodne Politike» je mirna in kratka konstatacija, da so republikanci izdali svoj volilni proglas, ki očrta slabe strani monarhistične ter vrline republikanske države, ozirajoč se posebno na naše razmere. To so prinesli tudi drugi listi in celo še mnogo več iz vsebine republikanskega proglasa, pa niso bili zaplenjeni.

Po svetu.

Prvo ljudsko štetje na Čehoslovaškem ima sledeči rezultat: Dne 15. februarja 1921 je imela Čehoslovaška 13.611.340 prebivalcev, od teh je bilo 13.300.000 čehoslovaških državljanov, 238.906 pa tujezemce. Po narodnosti je bilo 8.700.000 Čehoslovakov, 3.100.000 Nemcev, 747.000 Madžarov, 461.000 Rusinov, 180.500 Židov, 75.800 Poljakov in 23.000 raznih drugih narodnosti. Po veri je bilo 10.384.000 rimskih katoličanov, 992.000 protestantov, 724.000 brez vere, 535.000 pristašev takozvane češke narodne cerkve, 353.000 Judov, 532.000 grških in armenskih katoličanov, 73.000 pravoslavnih, 18.000 pripadnikov raznih drugih ver. Na kvadrat kilometer je prišlo 97 oseb.

Poruhrska zasedba stane Francijo mesečno 40 milijonov frankov in bo stala še mnogo več, če se bo priognilo še več vojaštva. Tako je poročal francoski finančni minister. General Weygand bo imenovan za vrhovnega komisarja ruhrskega področja. — Aretacije še niso prenehale, tudi nemški listi se ustavljajo, kar za več tednov. — Pred funkcionarji frankfurtskega delavskega združenja je imel prvi tajnik amsterdamske mednarodne delavske zveze Fimmen govor, v katerem obžaluje, da amsterdamska internacionala nima toliko moči, da bi zadostila nadam nemškega delavstva. Delavstvo je zlasti v zavezniških državah hudo pritisnjeno ob tla in zato je splošna mednarodna okcija

Francoska pacifiistična združenja pozivljajo v svojem protestu proti zasedbi javnost, naj zahteva mednarodno rešitev reparacijskega problema, češ, da je edino le na ta način mogoče spraviti s sveta sedanje razmere, ki že predstavljajo svetovno krizo.

Horthy bi rad postal kralj, je poročala beograjska «Tribuna», in da bi razven legitimistov, ki so ostali Habsburgovcem zvesti, nobena madžarska stranka ne nasprotovala tej nakani. Nadalje se je poročalo, da je bil pri beograjski vladi grof Karoly z drugimi ogrskimi emigranti ter svetoval k nujnemu odporu male antante. — Sedaj se pa Horthyjeve kraljevske želje zopet dementirajo.

Angleški parlament je bil v torek med običajnimi ceremonijami odprt. Prestolni govor med drugim izraža obžalovanje, da pariška konferenca ni uspela in omenja, da Turki niso hoteli podpisati lozanske mirovne pogodbe. Izraža pa upanje, da bodo Turki pogodbo podpisali, ko bodo prišla natančna poročila o konferenci v Angoro.

Angleška delavska stranka je izdala manifest, v katerem zahteva: 1. Anglija naj izjavi, da je Francija zasedbo Poruhrja kršila mednarodno pravo; 2. odkloni naj vsako spremembo nemških mej; 3. zavezniki naj predlagajo izpraznitev Porenja; 4. Anglija naj se svojemu reparacijskemu deležu odpove; 5. angleška vlada naj posreduje, da Francija svoje reparacijske zahteve zniža; 6. Anglija naj v polnem obsegu prizna rusko vlado; 7. Nemčija naj dobi vse trgovinske pravice, ki so med civiliziranimi državami v navadi; 8. Anglija naj predlaga svetovno konferenco, na kateri se naj versailleska pogodba revidira; 9. Zveza narodov se

naj preosnuje; 10. Anglija naj predlaga splošno razorožitev.

Dr. Kukovec kot demokratski Sisifus.

Grška mitologija poroča o nekem Sisifu. Bil je to premeten in lokav človek, ki je s svojo lokavostjo delal preglavice celo samim bogovom. Ko so poslali smrt proti njemu, jo je premagal in zvezal. Pa je končno tudi za njega prišla sodba in kazen. Na onem svetu je bil obsojen na to, da mora težko skalo valiti na goro. Ko pride skoro do vrha, se mu skala izviije iz rok ter se zopet zakotali v dolino. In Sisif mora skalo znova valiti proti vrhu, pa jer vendar še ni spravil na vrh. Sisifovo delo opravlja v demokratski stranki njen štajerski vodja dr. Kukovec. Na vso moč se trudi, da bi število demokratskih glasov pri volitvah na dan 18. marca povzdignil do višine količnika. Pa so vsi dose-danji poizkusi pretekli brez uspeha. Sisifova skala se je zvalila nazaj: demokratske nade so zopet padle v nižino.

Najprej je dr. Kukovec povabil samostojne in narodne socijaliste, da mu pomagajo Sisifovo, to je: napredno skalo valiti navzgor. Bilo je izpočetka nekaj upanja, da bodo trije napredni orjaki zgrabili skalo, vsak na svojem kraju ter jo z združenimi močmi potiskali proti vrhu količnika. Samostojni orjaček Drole-nik si je že začel vihati rokave. Pa mu jih je Urek spet odvihal. In Brandner je v dvomu kimal z glavo.

Tako je dr. Kukovec ostal sam pred demokratsko skalo. Slekkel je naprednjaško suknjo, si oblekel kmetsko-delavsko kamižolo ter se opremil z motiko, dletom in klavdom. Zasnoval si je kmetsko-obrtno zvezo. Hotel je pridobiti kroge pridobiti za demokratsko stranko. Pridobival je za-se ljudi, ki so že od nekdaj bili liberalci, katerih torej ni treba več pridobiti. Pridobil je liberalnega kljukca, pardon: ključavničarja Rebeke, obrtnika Kocbeka — ali je hribolazništvo obrt? — kmeta Petovarja — ali je trgovanje in mešetarjenje kmetijstvo? — in druge liberalne kapacitete. Svoje kmetsko-obrtno oči je dr. Kukovec najbolj vrgel na Prekmurje, kjer je pridobil za-se Štefana Kuharja, izdajatelja «Morske Krajine.» Z njegovo pomočjo je upal Prekmurje pretvoriti v demokratsko krajino.

Toda Sisifova skala se je zopet zvalila v dolino. V morski krajini se je pojavila druga politična pridobitnica, ki je nastopila kot nevarna Kukovčeva konkurentinja, in to je: radikalna stranka. Kukovčevi delavsko-obrtni ter prekmurški upi so splavali po vodi. Količnik se blišči pred njegovimi očmi v nedosežni višini.

In demokratski Sisif je sedel na svojo skalo ter v četrtek, 15. februarja, napisal v «Taboru» spomenico «Slovenski javnosti.» Kot moto je vzel naslednje tajno poročilce štajerskega radikalskega poglavarja dr. Grassellija pokrajinskemu namestniku Hribarju: «Nedeljska manifestacija društev — namreč v Mariboru — je srečno za nami. Odpor Slovencev zlomljen!» To poročilo sicer ni bilo namenjeno «slovenski javnosti», toda demokratski Sisif ima fina ušesa, ki slišijo tudi take stvari, ki niso za «slovensko javnost»!

V svoji poslanici objavlja dr. Kukovec «slovenski javnosti» sicer že znano vest, da te dni pride v Beograd avstrijski kancelar dr. Seipel. Manj znana pa bo Kukovčeva politična iznajdba, da bo Seipel radikalsko-nemško zvezo porabil za to, da sekvestrirana premoženja v Jugoslaviji pretvori v milijardno jamstvo za najetje kredita za Avstrijo. Če bi tudi dr. Seipel imel tako željo, kar ni gotovo, gotovo pa je to, da takih stvari ne morejo izvršiti samo radikali, marveč pridejo v poštev in do odločevanja tudi drugi činitelji.

Dr. Kukovec nadalje razkriva slovenski javnosti vest, ki mora pretresti vso Slovenijo, da je majhni zaupnik radikalne stranke dr. Lenard izdal, da je treba mednarodnemu položaju žrtvovati severno Slovenijo, saj se je tudi Grčiji iz takih razlogov prepustilo 200.000 Slovanov. Ne moremo kontrolirati, ali in pri kateri priliki je dr. Lenard izdal to tajnost. Če pa je dr. Lenard izgovoril te besede, je pri tem zastopal svojo majhno osebo, in ako bi trebalo priti do amputacije, bi dr. Lenard kot njen predmet položil samo svojo glavo. Teritorialne in etične amputacije namreč spadajo pred forum Evrope, ne pa pred forum kakega Lenarda ali Kukovca ali magari Pašiča.

V svoji poslanici «slovenski javnosti» sporoča dr. Kukovec žalobno vest, da Ivan Hribar tira nacionaliste v zapore okrožnega sodišča v Mariboru. Na okrožnem sodišču v Mariboru so zaprti cerkveni ropar Štoka in drugi udeleženci roparskega napada na tiskarno sv. Cirila. In take ljudi proslavlja dr. Kukovec kot nacionaliste, za take ljudi hodi dr. Kukovec na sodišče posredovati in zahtevati, da se pustijo na svobodo! Kajneda, lep nacionalizem?!

In kaj zasleduje dr. Kukovec s svojo nacionalno

poslanico «slovenski javnosti»? Doslovno to-le: «Meni se je torej podati samemu v prihodnji narodni skupščini v borbo zoper uvedbo nemškega kurza v Sloveniji. Ta boj sprejeti mi je le, če me večina naroda podpre s svojim zaupanjem pri bližajočih se volitvah... Predpogoj za zmago slovenske stvari je, da prej zmagala lista «Napredne kmečko-obrtno zveze» 18. marca.»

Zato je torej jugoslovanski Vekoslav postal slovenski Alojzij. Rad bi zmagal 18. marca. Prej je izdal vse slovenstvo beogradskemu centralizmu, ki je po svojem bistvu velesrbski in protiven slovenstvu. Prej je psoval slovenske avtonomiste kot separatiste in protidržavne elemente. Vočigled volitev pa se povrača k slovenstvu in hinavsko zavija oči proti slovenskemu nebul!

Toda zaman so vse nakane, pretvare in prevare demokratskega Sisifa. Naj si tudi svojo naprednjaško, kmečko-obrtno suknjo odeva s slovensko trobojnico, demokratske stranke 18. marca vendar ne bo spravil na višino količnika!

Ob izgredih demokratske Orjuna.

NAPAD NA CIRILOVO TISKARNO V MARIBORU.

«Jutro» z dne 14. t. m. je polno laži o napadu na Cirilovo tiskarno. Trdi, da so vesti o veliki škodi znatno pretirane in da atentat ni grozodejstvo kakor se je trdilo. Pospne se čelo do peklenske trditve, da bi bili pristaši SLS sami izvršili napad. To je naravnost revolversko poročanje demokratskega lista. Kaže pa vse pisarenje demokratskih listov, da bi radi spravili to afero iz sveta, ker jim je skrajno neljuba, kajti obsoja jo vsa poštena javnost. Demokrati so s tem napadom izgubili zadnje simpatije, ki so jih imeli še tuintam med mestnim prebivalstvom. Zato naravnost besne.

Lažnjivim trditvam «Jutra» nasproti konstatiramo ta-le dejstva:

1. V hiši je bil dotično noč izmed moških edinole hišnik Blaž Klavžar, kateremu so napadalcu grozili z revolverjem, ako bi klical na pomoč. Oba duhovnika, ki stanujeta v hiši, to je dr. Jerovšek in dr. Hohnjec sta se odpeljala v soboto na shode v Črešnjevcu in Laporju ozir. v Žičah in v Spitaliču.

2. Laž je, da sta nerabna le dva mala stroja, takozvana «tigelna», temveč je res, da so bili razbiti štirje stroji in sicer: eden dvojni brzotiskalni stroj, dva navadno brzotiskalna stroja in le en «tigel».

3. Laž je, da so razven dveh «tigelnov» že vsi drugi stroji v obratu, res pa je, da sta za največjo silo le delno porabna en «tigel» in en brzotiskalni stroj, da se pa druga dva velika stroja ne moreta rabiti.

4. Laž je, da poškodbe na velikem stroju niso bistvene, resnica pa je, da so te poškodbe tako bistvene, da je popolnoma razbit ves vlagalni aparat in je sploh zelo dvomljivo, če se bo ta aparat sploh dal še popraviti.

5. Laž je torej tudi, da so se zlikovci lotili «le tigelnov», kjer se tiskajo samo vizitke, da so pa pustili stroje, na katerih se lahko tiskajo časopisi, res pa je, da so razbili tri časopisne stroje in le en «tigel».

6. Navadna laž je, da so bili stroji visoko zavarovani, res pa je, da stroji niso bili zavarovani in da za roparsko razbitje strojev sploh ni zavarovanja.

Dopisnik «Jutra» je orjunaš dr. Reisman, ki je s tem svojim zlobnim in rokavniškim poročevanjem do kazal, da ni le sodnijsko priznan slamorezec, ampak tudi podel lažnjivec.

Policijske preiskave. Policijski nadsvetnik dr. Kerševan neutrudljivo preiskuje celo zadevo. Odkrito priznamo, da stori vse, da izsledi prave krivice in tako v resnici ohrani mariborsko policijo na dobrem glasu. Zalostno in vse obsodbe vredno pa je, da ga ovirajo pri tem razni vroči prijatelji razbojnikov. Dr. Kukovec napačenja vse sile, da bi se izpustili zaprti orjunaši. Posreduje pri ministrstvih v Beogradu, pritiska na mariborsko sodišče. Do sedaj brez uspeha. Upamo, da se merodajna oblastva ne bodo uklonila, kakor so se v Osijeku in drugod, temveč bodo varovala svoj ugled in ugled države. Potrebno pa je, da res vse inštanice drž. oblasti od ministrstva do pokrajinske uprave koncentrično podpirajo policijo in preiskovalno sodišče, ter pomagajo izslediti razbijače in udušiti ta razbojniški pokret v naši državi. Ako bi višji oblastniki zdaj popustili in se udali pritisku demokratskih razbojnikov, potem tukaj ob meji ljudstvo izgubi vse zaupanje v državo in državna ideja bi bila popolnoma uničena in ubita.

Dr. Sternad nemogoč v Mariboru. Pribili smo že ponovno, da je pri orjunaških razbijačih organiziran tudi tukajšnji policijski nadkomisar dr. Strnad. Izvoljen je bil celo v vodstvo Orjuna. To je naravnost nečuvno, da sedi v vodstvu Orjuna višji policijski uradnik. Ako orjunci izvršijo hudodelstvo, kakor so ga na primer v Cirilovi tiskarni, ali bo policijski uradnik, ki je pri isti Orjuni organiziran, storil vse, kar je potrebno, da izsledi hudodelnike, ki so z njim v isti družbi organizirani in tako njegovi tovariši?! Tak policijski organ bi pri preiskavi zatisnil kar štiri oči, ko bi jih imel, samo da ne vidi hudodelstva, ozir. dokazov, ki obremenjujejo njegove orjunske prijatelje. In če njegovi predstojniki dajo glede izsledbe hudodelnikov kakšno navodila in tajne ukaze, ali se je mogoče zanesti na takega uradnika, da bo izvršil vse strogo natančno, ko gre vendar proti organizaciji, v katere vodstvu sedi on sam? Ali ni upravičen sum, da tak varnostni organ pravočasno opozori svoje tovariše-orjunce, da se temeljito pripravijo na preiskavo in odstranijo vse, kar bi jih moglo kompromitirati? Le pogledimo, kako se je vedel policijski nadkomisar v kritični noči, ko so nje-

govi tovariši-orjunci razbijali v Cirilovi tiskarni! Naj ga njegovi predstojniki sadijo po njegovi lastni izjavi!

Vnedeljo dopoldne je prišel v tiskarno in tam pravil: «Čudno, da niso vsi domači v hiši slišali razbijanja. Jaz sem slišal razbijanje do Velike kavarne». In ko se mu je reklo, zakaj ni zasledoval, od kod pride razbijanje, je rekel: «Saj sem prišel s stražo do hišnih vrat, ki so pa bila zaklenjena. Ker nismo mogli noter, smo zopet odšli». Tukaj imate popolno sliko dr. Strnada kot varnostnega organa! On sliši razbijanje, on ve, kje se razbija, on pride do hišnih vrat, pa ker so vrata zaklenjena, mirno odide dalje, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. Kje na svetu postopa tako nadzorovalni policijski organ, ko v temni noči sliši razbijanje in sluti hudodelstvo? Kdo naj še ima zaupanje do takega človeka? Zato pa pravimo: **Dr. Strnad je v Mariboru kot policijski nadkomisar nemogoč, nemogoč pa tudi kot policijski uradnik sploh.** Zato odločno zahtevamo, da se ga odstrani prejkoprej vsaj od mariborske policije, ker takemu uradniku ljudstvo ne more zaupati. Da je dr. Strnad, kakor izjavlja v listih, vsled danih razmer že pred 14 dnevi izstopil iz Orjuna, ne spremeni niti najmanj našega stališča proti njemu. Ker se njegov izstop iz Orjuna ni izvršil iz notranjega prepričanja, temveč le vsled danih razmer, ker je radi odločnega odpora vse poštene javnosti proti Orjuni najbrž dobil migljaj od zgoraj, da si orjunstvo in skrb za varnost državljanov in njihovega imetja stojita nasproti kakor pes in mačka ali mačka in miš, zato je popolnoma upravičeno naše naziranje o dr. Sternadu po njegovem izstopu iz Orjuna — kar je bil poprej. Izbrisati se je dal le navidezno na papirju, njegovo srce pa je pri Orjuni, kakor je bilo poprej, zato pa proč z njim iz Maribora, proč od varnostne službe! Ako se to zgodi, potem bo pridobilo moštvo varnostne straže na ugledu in zaupanju. Varnostna straža šteje v Mariboru le 71 stražnikov in ne 250 ali 300, kakor se nam je reklo večkrat. Ti vršijo s požrtvovalnostjo svojo službo in storijo vse, kar morejo. Pride pa potem poveljnik varnostne straže ala dr. Strnad, ki ne uživa zaupanja pri prebivalstvu, ker se pajdaši z razbijači, in to nezaupanje, ki ga ima ljudstvo do poveljnika, se razširi potem nehote tudi na zveste in poštene stražnike, ki tega nezaupanja nikakor ne zaslužijo. Zato pa proč z dr. Strnadom od varnostne straže, da ne bo več jemal stražnikom ugleda in zaupanja pri ljudstvu!

Sodba «Slovenskega Naroda» o dr. Kukovčevi intervenciji pri sodnji radi Kirchenrüberja Štoka in njegovih radi napada na Cirilovo tiskarno že zaprtih sodrugov. «Narod» piše v štev. 36 tozadevno sledeče: Na vse objektivno misleče kroge je napravilo zelo mučen utis, da je pri sodišču interveniral v prilog osumljen cev Kukovec, ker se smatra to za nedopusten poskus, vplivati na potek kazenske preiskave. Ta korak dr. Kukovca je zlasti neprijetno vplival na sodnike in juriste, ki z ogorčenjem zavračajo dr. Kukovčev nastop, češ, da znači ta korak vmešavanja v poslovanje justice, ki mora biti visoko zvišena nad nizko dnevno politiko. — Tako o dr. Kukovčevem posredovanju v prilog roparjev «Slovenski Narod», ki stoji policajdemokratom in orjunašem gotovo bližje nego pa nam.

O napadu policajdemokratske Orjuna na Cirilovo tiskarno piše «Slov. Narod» sledečo glede objektivnosti pomenljivo sodbo: «Napad je v Mariboru še vedno predmet živahnih diskusij. Ko bi se bilo dejanje izvršilo po dnevi, bi iz političnega nagiba tega dejanja marsikdo ne obsojal s tako ogorčenostjo, ker pa se je napad izvršil v pozni nočni uri, potom ponarejenega ključa, in da se je namesto po «Straži» razbijalo po nedolžnih strojih, tega pač tudi najhujši sovražnik Cirilovega podjetja ne more odobravati in tudi ne odobrava.»

Onevne novice.

Dr. Kukovec postavljen od notranjega ministra na laž. V «Straži» smo že poročali, da se je mudil dr. Kukovec pred kratkem v Beogradu, kjer je protestiral pri notranjem ministru Vujičiču proti protežiranju nemškega življa v Sloveniji in zatiranju ali zapostavljanju Slovencev. Po povratku iz Beograda je dr. Kukovec takoj začel pisati svoja poročila glede razgovora z notranjim ministrom in sicer po «Taboru» in «Jutru». Kakor hitro je pa g. minister zvedel o Kukovčevih izjavah po policajdemokratskih glasilih z ozirom na razmerje vlade do Slovencev ter Nemcev, je pooblastil g. pokrajinskega namestnika za objavo sledeče izjave, katero je prinesel «Narod» št. 36 in ki se glasi: «Med ministrom za notranje zadeve Miloradom Vujičičem in dr. Kukovcem ni bilo niti govora o odnošajih med Slovenci in Nemci. G. minister Vujičič obžaluje, da je mogel bivši minister radi strankarskih ciljev objaviti take netočnosti.» — Ali z drugimi besedami, g. minister dr. Kukovec je lagal po «Taboru» in «Jutru». Ako vodja ene stranke tako debelo laže, da ga mora z uradnimi izjavami postaviti na laž minister, potem se pač ne smemo čuditi, da se je g. minister Kukovec zavzel za čisto navadne roparje, ki so navalili na našo tiskarno. Koliko je vredna stranka, ki ima za voditelja moža, katerega je ožigosal minister kot neresnicoljuba in se zavzema za tolovaje, si pač lahko misli vsak, kateremu sta resnica in poškodovanje tuje lastnine nekaj več kot ministru dr. Kukovcu.

Dr. Kukovec zopet postavljen na laž. Dr. Kukovec je v svoji konfuzni poslanici «Slovenski javnosti», o kateri razpravljamo v članku, trdil, da je radikalski zaupnik dr. Graselli poročal v Ljubljano: «Nedeljska manifestacija društev je srečno za nami. Odpor Slovencev zlomljen!» Dr. Graselli je nato poslal «Taboru»

popravek, v katerem izjavlja, da namestniku Hribarju v tej zadvi ni nikdar in v nikakoršni obliki poročal, niti pisмено niti ustno niti telefonski niti brzojavnim potom niti v katerikoli obliki. Tudi «Slov. Narod» se je v tej zadevi obrnil na pokrajinsko upravo, kjer je zvedel, da dr. Graselli nikdar in nikoli ni poslal pokrajinski vladi, odnosno njenemu šefu nobenega ustnega ne pismenega ne brzojavnega poročila, da je torej vest o tem poročilu v celini zlagana. Dr. Kukovcu pa nujno priporočamo, da pazljivo prebere podučno povest o lažnjivem kljukcu.

Naši možje niso na prodaj! Narodni socialisti s svojim samostojnim tajnikom Žnuderlom mislijo speljati viničarje na led. Že zadnjič leta 1920 so dobili le toliko glasov, da jih v celi državi ni za suho južino. — Po milosti ostankov sta bila izvoljena v celi državi dva poslanca, ki sta kakor dva zapuščena piščanca tavalala po Beogradu in skupščini. Takšna stranka naj bo zaslonba našim viničarjem?! Še v Sloveniji ne pomenijo nič, drugod jih pa sploh ni. In zastopniki te stranke so po Slovenskih goricah ponujali našim možem-viničarjem kandidature. Smešni ljudje so mislili, da so naši možje na prodaj za smešne, brezuspešne kandidature. Pa so se grdo vrezali, kajti naši možje so resni, značajni in pametni, četudi so siromaki, kateri težko živijo od svojega dela. Ne bo nič ljubi Žnuderl in Brandner. Naši ljudje so prepametni, da bi vam bili za osle, ki bi jih drugi jahali. Viničarji ostanemo v svoji strokovni organizaciji, politično pa pri naši Slov. ljudski stranki.

Obupen klic javnosti. Velikemu delu naše javnosti, niso znane grozne gmotne razmere naših javnih nameščenec, posebno nižjih uslužbencev, brez razlike onih ki še niso namreč železniški delavci in tudi nižji nastavljenici. Vsi ti so danes strašne, nedolžne žrtve, brez primerne in za našo agrarno državo nepojmljive draginje. Naši javni nameščenici so postali predmet zasmeševanja in preziranja, tako, da jih zaničuje že sleherni postopač in verižnik. Ministrstvo nam obljublja že od prevrata sem temeljito reformo naših prejemkov in zadovoljivo ureditev našega gmotnega položaja, toda vselej so blagajne prazne, namreč samo za zahteve državnih in javnih nameščenec. Kot lojalni državljani, moramo sprejeti vsakokratne izjave gospoda fin. ministra za resnične, da za te najpotrebnejše ni sredstev. Kot poštenim ljudem in zvestim državljanom, jim brani njihova osebna čast in stanovski ugled, da bi se pečali z raznimi postranskimi zaslužki, in da bi veržili in tihočapili in si na tak način izboljševali svoje dohodke in se udeleževali različnih zabav in veselice, ker za slične zabave jim niti v predvojnem času pri neprimerno boljših plačah ni preostajalo denarja. Ako se torej kje vrši kakšna prireditel ali plesna zabava, se je udeležijo le oni, ki imajo razven svojih službenih dohodkov zasebno premoženje ali pa kakšne druge skrivne vire dohodkov, javnost pa misli potem, da so ti ljudje res tako sijajno plačani, da si lahko ob času strahovite draginje vsega privoščijo. Brezdvomno take, dostikrat razkošne veselice pod firmo kakšnega njihovega društva neizmerno škodujejo, ogromni večini poštenega in vestnega uradništva in uslužbenstva, češ, da so njih zahteve pretirane in neopravičene. Navedemo tukaj samo en vzgled, izmed tisočih: Na Aleksandrovi cesti biva železničar z ženo in dvoje otrok v slabem, mrzlem stanovanju z potrtimi šipami in plačuje ravno toliko stanarine, kot njegovi sosedje v brezprimerno lepših in udobnejših stanovanjih. Mož je znan kot trezen in delaven, varčen, ne pije, ne karta, ne veriži, ne kupčuje, marveč se trudi noč in dan, da bi si našel pošten, dovoljen postranski zaslužek, toda zainjan! Od 9. t. m. živi ta družina dobesedno od samih milodarov od strani usmiljenih sosedov in to se ponavlja že od lani, od julija mesca. Obleka, oprava, posoda in slično je do najpotrebnejšega že vse prodano ali zamenjano za živež. Da ne bi kdo rekel, da ne zna gospodariti s prejemki, je predložil knjižice za živila in svoje plačilne listke v pogled vsakemu, da se lahko vsak prepriča, da se z golo plačo ne more izhajati. Družina je bomo in nezadostno oblečena, vsi so shujšani in sestrđani in zaradi nezadostne hrane slabotni in bolehn. Ker se ta mož le nikakor ne more odločiti, da si poišče na nedovoljeni način postranske dohodke, svojim sosedom pa tudi ne more biti v večno nadlego, prosi p. n. javnost, da mu blagohotno nakloni poštenega postranskega zaslužka ali pa mu pomore z denarjem ali živili vse do tle, da najde gospod finančni minister dovolj sredstev, da plača svoje ljudi, sedanji draginji primerno in pošteno. Naslov železničarja je v našem uradništvu, kjer se sprejemajo prispevki za prvo odpomoč temu revežu, in upamo, da ta poziv ne ostane brez odmeva v srcih naših čitateljev.

Republikanski šnops in jabolčnik. Iz St. Jurja ob juž. železnici poročajo: Pri nas je imel pred kratkim republikanec Novačan «velikanski» shod. Zborovalcev je bilo 4: dr. Novačan, njegov drug Mahne ter Jurij in Jernej Gaber. Sklep shoda je bil šnops in jabolčnik, ki so se ga napili pri nekem kmetu. Šnops je učinkoval tako, da je moral priti Novačan par dni pozneje prositi našega pristaša Simončiča, ki ga je s svojim obnašanjem grdo razžalil odpuščanja. J. Gaber še eno besedo: Če se ne poboljša, bomo skrbeli, da bo kmalu kot občinski odbornik upokojen.

Radičev cirkus. Gospod urednik! Častiti gospodin Stjepan Radič je na shodu HRSS na hrvatski slovenski meji blagovolil zapovedati, da moramo pozdraviti vse tiste ljudi, ki nis obili navzoči med temi, ste tudi vi gospod urednik, za to vas v njegovem imenu pozdravljam. V nedeljo, dne 11. t. m. se je namreč razglasilo, da bo prišel sam gospodin predsednik HRSS na shod na Hum ob Sotli Zgodilo se je, da smo tudi mi Sloven-

ci-Stajerci šli gledat to novo Radičevo republiko. V cellem cirkusu nam je najbolj dopadel gospodin Stipica sam. En čas smo se smejali njegovemu izvajanju, ko pa je rekel, da mi Slovenci nimamo voditeljev, ki bi nas znali voditi po pravi poti, tedaj smo bili že nevoljni. Kajti, da vam povem, tu ob meji pri Sotli smo vsi v taboru KZ. Mislili smo si, kaj naš dr. Korošec? Ali ni on naš najboljši voditelj? Oj, Stipica, Stipica tvoje seme, ki si ga sejal na Humu ob Sotli, je za nas Stajerce padlo na nerodovita tla. Mi smo bili in bomo na strani KZ. Vemo tudi, da voditelj, ki prične shod s pozdravom «Hvaljen Jezus», potem pa zmerja na vse pretege čez duhovnike, ne more biti pravi, zato ti svetujemo, gospod Stipica, ostani s svojim evangelijem doma, a pri nas ne boš ničesar opravil, mi smo volili KZ in jo bomo še vnaprej.

Zborovanja dr. Hohnjeca. Prihodnji teden ima poslanec dr. Hohnjec volilne shode v župniji Sv. Križ pri Ljutomeru, in sicer v torek, sredo in četrtek (20., 21., 22. februarja).

† **Smrtna kosa.** Včeraj, dne 15. t. m. je umrla v Slivnici pri Mariboru gospa Julijana Jehart, mati prof. g. dr. Jeharta v 67 letu svoje starosti. Pogreb blagopokojne se vrši jutri ob 4. uri popoldne v Slivnici. Gospodu doktorju in celi rodbini naše sožalje.

Dediči se iščejo. V Beogradu je leta 1910 umrl M. Ogrizek brez otrok. Rojen je bil dne 20. aprila 1845. v Šerovi, župnija Šmarje pri Jelšah. Bil je krojač in je v Beogradu zapustil hišo, vredno 1 mil. 200 tisoč kron. Kdor je z njim v bližnjem sorodstvu, naj pošlje dotične dokaze na naslov: Božidar Ristič, višji kontrolor v ministrstvu pošte in telegrafa, Beograd, Molerova ulica 27.

Izpoved trojnega morilca. V zadnji «Straži» smo poročali, kako je tuberkulozni invalid Mato Tkalič ustrelil svojo ljubico in njenega 12 letnega sina, nato pa še v Zagrebu invalidnega referenta Cvitaša. Ko je Tkalič končal z dvema streloma življenje Cvitašu, se je nato sprehajal nekaj časa po zagrebških ulicah in premišljeval, koga bi naj še ubil iz maščevanja. Na tem sprehodu ga je pa začel mučiti kašelj in ves izmučen od kašljanja se je javil v bolnico, kjer so ga sprejeli in mu odkazali postelj. Policija je aretirala morilca v bolnici in je takoj pri prvem zašlišanju mirno priznal, da je ustrelil svojo ljubico in njenega sinka radi tega, ker ga je ljubica vedno gonila na težje delo, katerega pa on kot skrajno tuberkulozen ni mogel opravljati. Radi uboja Cvitaša je izpovedal, da ga je ustrelil, ker mu je ta odbil prošnjo za sprejem v bolnico, češ, da zanj ni prostora v bolnici. Glede Cvitaša pa je vendarle izjavil, da mu je žal, ker ga je ustrelil, in to pa samo radi tega, ker je zvedel, da je Cvitaš oče štirih malih in nepreskrbljenih otrok.

Se doslej neodkriti ropar v Zagrebu. Zagreb je tako nesrečno mesto, da doživlja dan na dan vlome, rope, uboje ter kradnje vseh vrst. Prišlo bo s časom tako daleč, da se ne bo upal noben, količkaj bogati Zagrebčan shranjevati svojih dragocenosti doma. Zadnje dni se je pojavil v Zagrebu doslej še neodkriti vlomilec, ki udara pri bogatejših Zagrebčanin in odnaša dragocenosti, ki mu pridejo pod tolovajske prste. Ta ropar je udril proti večeru minulog nedelja, v stanovanje bančnega ravnatelja Eichorna, odnesel dragocenosti v vrednosti 124.700 D, v gotovini pa 3.700 dinarjev. Okrog sedme ure se je vrnila v stanovanje ravnateljeva dekla, katero pa je ropar kljub kričanju na pomoč ugnal z revolverjem in na to pobegnil. Gotovo ravno isti vlomilec je vdrl v stan trgovca Boška Karliča in odnesel zlatnine za 20.450 D. Vlomilca opisujejo kot elegantnega moža v starosti 30—35 let.

Šolski upravitelj razbijal s sekiro po bolnici. Iz Gacka v Hercegovini javljajo: Šolski upravitelj Jovanovič se ga je močno navlekel, v popolnoma pijanem stanju je prišel s sekiro oborožen v mestno bolnico. V bolnici je razbil vrata in nato sekal ter mahal po vsem, kar mu je prišlo pod sekiro in roko. Zdravniki in bolniki so se poskrili pred podivjanim pijancem. Še le bolniškim strežnikom in nekaterim zdravnikom se je posrečilo s težavo, da so pobesnelega ukrotili s takozvanim prisilnim jopičem.

Nenasitni advokati. Ko se je začel vračati sekvistirani denar, so se obrnili tujci in pa naši državljani od raznih strani na beograjske advokate, naj bi jim ti izposlovali vrnitev denarja. Beograjski advokati so se seveda z največjim veseljem lotili posredovanja, sebi pa zaračunili ogromne svote za «storjene usluge». Nekaterim tujcem so odbili kar po 75 odstot. od cele svote. Tako oropani tujci so se obrnili na svoje konzulate, ti pa na našega zunanjega ministra, ki je obljubil oskrbeti, da se omeji apetit beograjskih advokatov.

Razbojniki ropali v sredi dneva v Subotici. Dne 12. t. m. je navalilo na hišo Mihaela Molnara, ki je zelo bogat svinjski trgovec v Subotici, pet oboroženih razbojnikov. Gospodarja samega ni bilo doma, pa so se lotili tolovaj njegovih žene in njene prijateljice z zahtevo, da jim izročita denar. Zenski pa se nista udali njihovi zahtevi, razbojniki so začeli streljati, ubili so Molnarjevo ženo, njeno prijateljico pa ranili. Strele razbojnikov je slišala policija, ki je navalila na tolovaje in začela se je ljuta borba, v kateri je smrtno podlegel eden razbojnikov, še eden pa se je predal redarstvu.

Iz Ptuj.

Socijalisti kandidirajo v ptujskem okraju uradnika delavske posredovalnice v Ptuj g. Komavlija. — ostal bo seveda samo števeni kandidat. Kaj je s Podgorškom, ne vemo.

Za organizacijo orjunašev v Ptuj je «hauptmacher» učitelj na ljudski šoli Mirko Majcen. Orjuna se sestavlja pred vsem iz sokolašev. Drugi ljudje niso za razbijanje in nočne napade. S kakim čuvstvom neki starši k takim učiteljem pošiljajo svoje otroke v šolo?

Za republikansko organizacijo se je med Ptujčani upal javno oglasiti samo neki Pepelko, železničar in socijaldemokratski mestni odbornik. Velik je, ta bo gotovo kralja vrgel s prestola in imeli bomo takoj dovolj jesti in piti in denarja. Če ne bode državne glave, bo raj v Jugoslaviji. Kaj ne, zlati časi prihajajo k nam.

Plinarna ptujskega mesta je po poročilih strokovnjakov doslužila. Kotli in druge naprave so že tako obrabljeni, da lahko v kratkem odrečejo in je Ptuj brez luči. Temeljita popravila bi stala baje blizu 10.000 K. Mestni očetje mislijo že na elektriko in dr. Fermevc jim jo ponuja iz tovarne «Petovija». S tem načrtom pa menda ne bo nič. Pri svojem slabem gospodarstvu lahko «Petovija» lepega dne ali pa kar čez noč ustavi obratovanje in Ptuj je spet v temi. Zakaj pa ne bi napeljali električni tok iz Fale? Mesto potrebuje ne samo luči, ampak tudi električne moči; saj je v Ptuj in okolici več tovarn in obrtniških podjetij, ki bi rabile elektriko. Ali odbor za napeljavo električnega toka iz Fale spi?

Republikanski Golob iz Ormoške ceste ni več zastopnik ljubljanske «Vzajemne zavarovalnice», ampak je postal zastopnik «Slavije», ki jo je do svoje boleznizastopal gospod Slavinec.

Iz Maribora.

HUJSKANJE ORJUNE V MARIBORU.

Včeraj, dne 15. februarja opoldne so začeli lepiti po mariborskih ulicah orjunci in orjuniči velike rdeče tiskane lepake s pozivom na protestni shod dne 16. februarja zvečer v Narodni dom. Na tem shodu hočejo protestirati proti zahtevi naše stranke, da se mariborska policija zamenja z orožništvom in proti temu, da se Orjuna razpusti. Nadalje hočejo orjunci na protestnem zborovanju ugovarjati proti ustanovitvi naše ljudske straže. Poleg rdečih lepakov so širili in lepili po Mariboru letake, ki pozivajo Primorce v Orjuno. Te lepake in letake, ki so se z veliko naglico tiskali v Kukovčevi Mariborski tiskarni, so vsiljevali po vseh trgovinah in gostilnah ter grozili z raznimi grožnjami. — Slovenska ljudska stranka je takoj napravila protukrepe. Vodstvo SLS je sklicalo velik ljudski shod somišljenikov SLS iz Maribora in ožje in širše okolice z zbirališčem na Glavnem trgu in je javila to prireditve policijski oblasti. Policija je z ozirom na razburjenje, ki je zavladalo v Mariboru med poštenočutečimi sloji vseh strank in z ozirom na razpeloženje proti Orjuni, prepovedala oba shoda. Vodstvu SLS je policija dala popolno jamstvo, da se ne bo vršilo nobeno zborovanje in se ne bo kršila osebna svoboda in ne lastnine Mariborčanov brez razlike na norodnost in stranko. Z ozirom na to jamstvo je vodstvo SLS ukrenilo, da se shod SLS danes v petek ne vrši, pač pa ima SLS volilni shod v Gambrinovi dvorani v sredo, dne 21. februarja zvečer.

Zveza demokratske stranke in Orjune je jasna. V Kukovčevi demokratski Mariborski tiskarni so zaposleni urednik «Tabora» Rehar, nadalje Jurkovič, Kinkela in Doležal kot aktivni orjunci. Mariborska tiskarna je tiskala ogromne lepake in letake za Orjuno. Iz besed teh lepakov je razvidno, da je vodstvo mladinov JDS v Mariboru popolnoma skupno z Orjuno. To potrjuje tudi dejstvo, da se je advokat dr. Vladimir Serbec ponudil kot brezplačni zagovornik zločincev nad Ciri-lovo tiskarno.

Kljub zagotovitvi policijskega komisarijata, da bo policija Orjunine hujskajoče lepake odstranila in plakiralala prepoved shoda, vendar se je celo noč od četrta na petek pred očmi policije lepilo in delilo proizvode demokratske Orjune. Prišlo je na več krajih do ostrih nastopov občinstva proti orjunaškim plakaterjem in širiteljem letakov in lepakov. Ker policijski komisarijat ni držal v polnem obsegu dane besede, stoji SLS s svojimi organiziranimi vrstami iz mesta in dežele v strogi pripravljenosti. Če bo prišlo do kakih dogodkov, je policijski komisarijat odgovoren za vse posledice, ker ni držal besede, ki jo je dal zastopnikom SLS. Somišljeniki SLS naj bodo popolnoma mirni — a pripravljeni, kakor dogovorjeno.

Orožništvo iz Ljubljane in Zagreba je nocoj ponoči prispelo v Maribor «na pomoč» policiji. Mi pozdravljamo prihod discipliniranega orožništva, ki bo gotovo poskrbelo, da dr. Reismanovi in Cazafurovi divjaški Orjunci ne bodo mogli še nadalje uganjati svojih tolovajskih činov nad imetjem poštenih Mariborčanov. Upamo, da bo sedaj tudi osebna ravnost v Mariboru sigurnejša. Kakor doznajemo ob sklepu lista je dospelo v Maribor tudi orožništvo iz naših okrajev.

Najnovejši ukrep policije. Policijski višji svetnik Kerševan se zelo trudi, da bi napravil mir in red. Izdal je odredbo, da se morajo vsi plakati Orjune takoj odstraniti in prelepiti z lepaki, da shod Orjune v Narodnem domu in naš na Glavnem trgu prepovedana. Povdarjamo, da policija vrši sedaj svojo službo vestno in požrtvovalno.

Ljudska straža šteje že do danes zjutraj 284 članov samo iz mesta Maribor. Prijavili so se v velikem številu posebno vrli železničarji in drugi nastavljenici, kočijaži, tovarniški delavci in mesarski pomočniki. Začasno vodstvo Ljudske straže sporoča, da je danes zvečer ob določeni uri sestanek Ljudske straže v Graškem predmestju v določenem lokalu.

Nocojšnja noč je bila v Mariboru mirna. Ljudska

straža je vršila svojo službo po vseh mestnih okrajih, zjutraj do 4. ure. Danes ima službo III. četa.

Zakaj sem opljuval dr. Reimana. V četrtek, dne 15. t. m. dopoldne srečam v Gosposki ulici dr. Reimana, ki je glavni poročevalec «Jutra» in «Tabora». Pred kavarno «Central» stopim k njemu in mu pljunem v obraz z besedami: «To je prva kazen za Vašo laž v «Jutru», da smo mi sami uničili stroje v Cirilovi tiskarni. Druga kazen še sledi». Dr. Reisman je zbežal v «Taborovo» uredništvo. Ko sem zbranemu občinstvu pojasnil, da je dr. Reisman eden glavnih krivcev divjanja Orjune, da je sam orjunc, da zastuplja s svojim hujskanjem mladino, da je Reisman duševni oče divjaške Orjune, je občinstvo živahno odobravalo moj nastop proti dr. Reismanu. Ker dr. Reisman kot akademično naobražen mož pošilja v «Jutro» nesramne in hujskajoče laži, ni zaslužil druge kazni, nego pljunek v obraz. — Fr. Žebot.

Iz poglavja o žalostnem stanju mariborskih policajdemokratov. Dr. Kukovčeva koncentracija naprednih sil vedno napreduje — namreč v ravno nasprotnem smislu, kakor jo je zamislil mili nam politični ata Kukovec. Oni srečni večeri, ko so se shajali mariborski demokrati inteligenti v kapelici Grajske kleti in v — «Kernstockstüberl» pri «Črnem orlu», so minuli in se gotovo ne vrnejo več. V demokratski kapelici Grajske kleti zapaziš čisto druge obraze, le policajdemokratskih ne in isto je tudi pri «Črnem orlu». Se pred kratkem najboljši in najožji policajdemokratje v Mariboru se gledajo danes med seboj kot pes in mačka. Odkar so prišli do vladnega krmila v Beogradu in Ljubljani sami radikali, se je začela tudi v Mariboru majati policajdemokratska kapelica in «Kernstockstüberl». Najgorečnejši demokratje-uradniki so ušli dr. Kukovcu v Mariboru med radikale. Ta prestop so nekateri napravili javno, drugi pa po tihem in so poslali svoje priglasnice za radikalno stranko kar naravnost v Ljubljano. Nobeden mariborski policajdemokrat ne zaupa več svojemu tovarišu iz strahu, kaj, če že ni prijatelj morda prikrit radikal, ki bi me lahko denunciral na višjem mestu. Radi najostrejšega medsebojnega nezaupanja ne vidimo danes več onih večjih policajdemokratskih sestankov v Grajski kleti in pri «Črnem orlu», kjer so se nekdanj kovali bojni načrti proti klerikalcem in priprave za koncentracijo naprednih sil. Iz poučene napredne strani smo zvedeli, da lahko zaupa danes dr. Kukovec odkrito svojo bolest nad polomijo, ki jo že doživlja in ki ga še čaka, samo duševno kratkovidnemu Franeku Lipold, vsi drugi njegovi mariborski politični prijatelji pa so na odkritem ali pa na tihem pobegu izpod njegovih perut. Do volitev bodo ostali dr. Kukovcu zvesti še edino plačani kriminalni tipi a la «Kirchenräuber» Štoka in druga roparska druhal, ki je pripravljena za pijačo in pare na tatinsko roparski način razbiti vse, nakar se jo naščuva. Tako je z dr. Kukovčevim policajdemokracijo v Mariboru in tudi po drugod v Sloveniji. Kjer sta moč in denar, tjejak krenejo slovenski naprednjaki, in ker je dr. Kukovec odžagana politična veja, ki je vržena proč od vladno-denarnega korita, bo tudi kukal vn ajzgodnejši pomladi dne 18. marca 1923 čisto — sam!

K novice: Kako daleč smo že, objavljeni v štev. 18, z dne 14. t. m. imamo pojasniti, da se je oglašil gospod prof. Srečko Jordana v uredništvu ter nam pojasnil, da ni član Orjune in ne odobrava tudi kakršnegakoli poškodovanja tuje lastnine. Gotovo so se njegove besede krivo razumele, ali pa je kdo navedel napačno osebo. Mi lojalno popravljamo to notico na podlagi izjave gospoda profesorja.

Umrla je dne 15. februarja ob 6. uri zjutraj Marija Lahovič, po daljši bolezn, sprevidena s svetotajstvi v najlepši dobi mladinske vigredi. Rajna je hčerka poštenega poduradnika in predsednika Osrednjega društva poštinih uslužbencev, podružnice Maribor. Bila je učenka 4. razreda meščanske šole in zelo pridna ter nadarjena. Pogreb bo v soboto, dne 17. februarja ob pol 4. uri popoldne iz mrtvašnice na Pobrežju na tamonje pokopališče. Svetila vrli mladenki večna luč, spoštovani Lahovičevi obitelji pa naše odkrito sožalje.

Danes zvečer ob pol 8. uri se vrši redno predavanje Slov. kršč. soc. zveze. Govori gospod profesor Zidanšek o «potovanju po sveti deželi». Pridite v obilnem številu!

V nedeljo, dne 18. februarja priredi Katoliško izobraževalno društvo v Krčevini gledališki predstavo ob pol 6. uri zvečer v dvorani rokodelskih pomočnikov, Le karniška ulica 6. Razven slavnostnega govora se bo igrala krasna tridejanka «Blage duše» od znanega slovenskega pisatelja dr. Detela. Med odmori svira godba Katoliške omladine. K prav obilni udeležbi vljudno vabi vse naše somišljenike društveni odbor.

Naraščaj rdečega križa v Mariboru. Iz Amerike često prihajajo nove ideje, pa tudi dejanja, velikopotezna v zasnovi in izvršitvi. Tako dejanje smemo imenovati organizacijo Naraščaj rdečega križa. Kako je nastala? V vojnih letih se je zbudilo mnogo energije v amerikanski mladini, s katero je sijajno pomagala bedi v Evropi. Spominjamo se ladje «Jazon», natovorjene z božičnimi darili otrok za otroke vojskujočih se držav, pred vsem za one, katerih očetje so bili na bojišču. Več pošiljatev izdatne množine kakava, sladkorja, mleka, riža v zadnjih letih pričajo, kako razumejo Američani udejstvovati človekoljubje osobito napram revnim otrokom. Beda še ni ponehala in pomagati še nam hočejo naprej, a ne le materijelno, temveč dvigniti hočejo tudi mentaliteto evropskih narodov, bolehaajočih za brezprimerno medsebojno mržnjo in vedno surovejšim materijalizmom. Začeli so z mladino. Organizirana je v Naraščaju rdečega križa z namenom, skrbeti za lastno in tuje zdravje in se v tem oziru vsaki dan izprašati potom kontrolnih listov. Na teh so natisnjena razna vprašanja, kakor: Ali si se danes skrbno umil? Si očistil zobe? Umil roke pred kosilom? Ali si skrbel za snago v sobi, v učilnici? Zадnje, najvažnejše: Ali si danes opravil kako dobro delo? V razpredelnice pri vprašanjih se naredo križci in

ti se koncem meseca seštejejo. Tako se vidi, kolikokrat je otrok mislil nekaj drugega, kakor le na navadni potek dnevnih opravil, in se v duhu dvignil iz vsakdanjosti do altruizma. Z določenim številom križcev dobi otrok droben znak, ki ga nosi na prsih. Vsakomesečni prispevek 20 para se porabi v skupne človekoljubne namene. S tem se otrok že zgodaj privadi, odreči se četudi majhnemu imetku v prid bližnjega. Tako kontrola traja tri mesece. Pravi jo ji: Igra za dobro zdravje. Po preteku tega časa pride dobra navada že v naravo otrokovo in znak, rdeči križ, ga spominja njegovih dolžnosti napram sebi in bližnjemu. Zato skrbi tudi ilustrovan mesečnik, prinašajoč poročila o delovanju otrok širom sveta. Ta organizacija izbornu uspeva razen Amerike, kjer si je prisvojila že na milijone mladih src, v Evropi pa v Angliji, Franciji, Italiji, Nemčiji in osobito tudi na Češkem. Naši severni bratje v vsem dobrem prednjačijo. Lansko leto je to tekmo igralo na Čehoslovaškem 70.000 otrok, letos že 165.000. Imajo krasen ilustrovan list, ki ga izdajajo s pomočjo Amerike. — Da bi se taka organizacija začela tudi pri nas, je imel okrajni šolski nadzornik dr. Poljanec pretekli ponedeljek predavanje v kazinski dvorani ob navzočnosti mnogoštevilnega občinstva. Pozdravila je to zborovanje Američanka Miss Schoenberger, ki se mudi v Jugoslaviji nalašč z namenom, zainteresovati našo domovino za to idejo. Zeleti je, da se pri nas ta organizacija čim bolj intenzivno prične, a po preji prilagodi našim slovenskim razmeram in čuvstvovanju našega ljudstva. Temu primerno bi se morala spremeniti vprašanja za samokontrolo. Zelo ugodno bi vplivalo, naglašati tudi verski in treznostni moment, n. pr.: Ali si opravil danes molitev? Ali si se zdržal opojnih pijač? Ali si pripravil kako veselje očetu in materi, bratu in sestri? Ali si povrnil hudo z molčanjem ali celo z dobrim? Taka samokontrola mora imeti dobre posledice za mlado dušo, uplava tudi na starše, a lahko tudi privede do goljufij in prevar. Vse ima dvojno, dobro in slabo stran. A tem nedostatom se da tudi v okom priti, četudi le deloma, ako se pridobi starše za složno delo z organizacijo. Vsekakor pa nas težkoče ne smejo odvracati od ideje, ki jo moramo imenovati nad vse plemenito in v jedru krščansko, torej sorodno mišljenju našega ljudstva. — V Mariboru se je po predavanju izvolil odbor, da prevzame akcijo. Vanj so se izvolili ravnatelj in voditelj srednjih, meščanskih in ljudskih šol in kot zastopnici ženstva gospa Maister in gospa Majcen. Ali se bo ta akcija udomačila na Slovenskem, je zavisto od agilnosti izvršilnega odbora in spretnosti, da preustroji dobro ameriško idejo v pristno slovensko. Zasluži pa našo vsestransko pozornost in podporo. X

PREDPIS IN PLAČEVANJE DESETKA (PRE-NOSNIN).

Nesmiselna petkratna denarna globa odpravljena. Na podlagi številnih pritožb o drakoničnih globah, ki so jih nalagali posamezni davčni uradi zadnje leto osebam, ki niso v roku 15 dni plačale predpisanih desetkov od sklenjenih kupnih ali prevzemnih pogodb, so poslanci Jugoslovanskega kluba dne 26. julija 1922 vložili na finančnega ministra dr. Kumanudija naslednjo interpelacijo:

Petkratne kazni prepozno plačanih pristojbin.

Po čl. 131 taksnega pravilnika, ki velja od 1. sept. 1921 dalje tudi za Slovenijo, je treba vse pristojbine odpravnih listin, navedenih v čl. 10 taksnega zakona iz l. 1921 poravnati že vnaprej. Dalje je določeno po čl. 131 pravilnika petkratna kazen, če se prijavi taka listina pristojnemu oblastvu po preteku 15 dni, ko je bila izstavljena. Izjemoma se morajo vnaprej kolkovati pobotnice in računi. Glede onih pristojbin pa, ki so določene za prenos nepremičnin, se pa pravi: če se po tem roku prijavi radi plačila pristojbine, se pobira pri plačilu redne takse kazenska taksa v petkratnem iznosu neplačane, oziroma premalo plačane takse. Generalna direkcija posrednih davkov pa interpretira to tako, da mora biti tekom 15 dni plačana tudi taksa, ne pa samo prijavljena listina.

Napačna interpretacija Generalne direkcije.

Ta interpretacija Generalne direkcije je popolnoma samovoljna in napačna, kajti dotični pasus čl. 131 pravilnika pravi čisto jasno: ali se po tem roku prijavi radi plačila pristojbine.

Kdor čita ta pasus v zvezi s čl. 126, točka 8 pravilnika (v izrečno izvezetih primerih, kjer je . . . nemogoče vnaprej plačati pristojbine . . . kolikor se nanašajo na prenos nepremičnine . . .), dalje v zvezi z odstavkom 2 čl. 126 (vse . . . pristojbine, kakor tudi odstotne pristojbine, ki niso določene za prenos nepremičnin, se morajo . . . plačati v kolkih naprej), bo iz teh stavkov posnel pač samo to, da je treba listine v svrhu odmere pristojbine prijaviti tekom 15 dni. O kaki kazni, če se taksa ne plača v roku 15 dni, ko je listina izstavljena, ni nikjer govora.

Davčni urad v Ptuj ne pozna zakona.

Davčni uradi v območju finančnega ravnateljstva v Mariboru so ta člen tudi tako tolmačili ter so se strogo držali 15dnevnega roka. Edino davčni urad v Ptuj je v

par slučajih prakticiral po strogi in neopravičeni interpretaciji Generalne direkcije.

Drakonične kazni. Posamezniki gospodarsko uničeni.

Ta praksa je dovela do naravnost drakoničnih kazni, ki prete prizadete stranke gospodarsko popolnoma uničijo. Omenim naj samo slučaj Kranjc Josip, kateremu se je naložila kazen okoli pol milijona kron, in slučaj Rajh-Lasič, ki sta bila za malo posestvo kaznovana z globo okoli 60.000 kron. Ze ta dva slučaja kažeta, da to ni več kazen, ki naj bi stranko več ali manj obétno zadela, ki naj bi bila v svarilo in poduk za bodoče slučaje, ampak to je kazen, ki pomenja popoln gospodarski ruín prizadete stranke. S takimi drakoničnimi kaznimi se kaznujejo samo gotovi delikti (tihotapstvo, verižništvo, navijanje cen) in še tam je stranki dana možnost, da se pritoži in tako doseže eventualno znižanje kazni, med tem ko ima ta pravilnik v čl. 131, točka 18, še to kuriozitetu, da se izrečene kazni niti ne morajo znižati, niti odpisati milostnim potom.

Nemorarno postopanje. — Velika socialna krivica.

Kdor je torej zadostil svoji dolžnosti ter je pravočasno, to je tekom 15 dni, prijavil kupno pogodbo, pa slučajno iz kateregakoli vzroka ni mogel tekom 15 dni plačati odmerjene pristojbine, ta naj se kaznuje hujše, kakor krivci, ki so zakrivali razna druga nečedna dejanja, ki jim vrh tega daja ustava še možnost, da se zoper kazen pritožijo. Tako postopanje je naravnost nemoravno ter pomenja veliko socialno krivico za vse prizadete stranke in je poleg tega po besedilu zakona, oziroma pravilnika, popolnoma neutemeljeno.

Neurejene razmere.

Dalje je treba opozoriti še na to, da v mnogih slučajih ne odmerjajo pristojbine davčni uradi, temveč finančno ravnateljstvo. N. pr. izročine, ženitne in darilne pogodbe. Te pogodbe je treba samo prijaviti tekom 15 dni pristojnemu davčnemu uradu, ki jih potem predloži nadrejenemu finančnemu ravnateljstvu v svrhu odmere pristojbine. Naravno je, da taki akti obleže v mnogih slučajih dalje časa pri davčnem uradu, bodisi da je treba stranke zaslišati zaradi te ali one nejasnosti, zaradi prenizko navedenih vrednosti itd., bodisi iz drugega vzroka. Prav tako obleže potem spisi pri finančnem ravnateljstvu lahko še cele mesece. Ker pa odmerilni delokrog davčnih uradov, vsaj v Sloveniji, ni natančno preciziran, se dogaja, da en davčni urad odmeri pristojbino sam, drugi zopet predloži akt finančnemu ravnateljstvu; vsled tega prva stranka lahko riskira, da jo obsodi davčni urad na petkratno kazen, če dotična stranka iz kakegakoli vzroka ne more odmerjene pristojbine plačati v roku od 15 dni; v drugem slučaju pa dobi lahko stranka plačilni nalog šele po preteku enega leta in seve tudi petkratne kazni ne riskira.

Nečloveško postopanje davčnih uradov v tej zadevi.

Če se pomisli, da so se pri zadnji amnestiji, razglašeni v »Uradnem listu« z dne 14. junija 1921, odpustile kazni celo hudodelcem, bi bilo naravnost nečloveško, če bi se ne odpustile v celoti vse kazni brez izjeme, ki so se izrekle vsled napačne interpretacije čl. 131 pravilnika, zlasti ker gre za novo postavbo, ki se še ni uživala niti med ljudstvom niti med uradništvom. Vsi davčni uradi v Sloveniji v območju finančnega ravnateljstva v Mariboru (razen davčnega urada v Ptuj) so se postavili na logično stališče, da je sicer principiarno tekom 15 dni prijaviti kupne pogodbe v izogib petkratni kazni ter tudi tekom 15 dni po možnosti plačati takso, da pa velja kazen samo za slučaj zakasnele prijave, ne pa tudi zakasnelega plačila. Za slednji slučaj ima davčni urad itak vsa sredstva na razpolago, da izterja takse eksekutivnim putem, eventualno tudi putem eksekutivne prodaje dotičnih nepremičnin. Od nebroj kupnih pogodb, odmerjenih od davčnih uradov v lastnem delokrogu, je bila na ta način taksa plačana, oziroma izterjana po preteku 15 dni brez petkratne kazni; le v par sporadičnih slučajih (Josip Kranjc, Rajh-Lasič, oba pod davčnim uradom Ptuj), je bila stranka kaznovana. Če bi ministrstvo, oziroma Generalna direkcija, logično izvajala konsekvence iz svoje stroge interpretacije, bi moralo odrediti ali naknadno kaznovanje v vseh slučajih, ker davkarija strank ni kaznovala, ali pa odpustiti kazen v imenovanih izjemnih slučajih.

Prvi način bi bil naravnost nemoralen in krivičen, ker bi se kaznovalo stranko, ki je itak plačala, kolikor je pač davčni urad zahteval. To bo dovelo ljudstvo, ki se vendar ne brani plačati pristojbin, o katerih ve, da morajo biti plačane, direktno v protidržavno mržnjo. Če bi si ministrstvo to premislilo, bi moralo logično kaznovati vse dotične uradnike, ker niso pravilno tolmačili čl. 131 pravilnika, seveda po mnenju Generalne direkcije. To si bo pa menda ministrstvo tudi dobro premislilo.

Vprašamo gospoda ministra:

Ali je voljan postopanje davčnega urada v Ptuj natančno preiskati in vse potrebno ukreniti, da generalna direkcija posrednih davkov in posamezni davčni uradi ne bo

do tolmačili člena 131. taksnega pravilnika na škodo prizadetih strank? Prosim pismen odgovor.

Odgovor na interpelacijo ugoden. — Kazni odpravljene.

Ptujski davčni urad blamiran.

Na gornjo interpelacijo je došel pred nekaj dnevi od ministrstva ta odgovor:

»Davčni uradi v Sloveniji so napačno interpretirali »Taksni pravilnik«, ko so nalagali osebam, katere niso v roku 14 dni plačale predpisane pristojbine. Vsem finančnim direkcijam se naroča, da morajo dati podrejenim davčnim uradom to-le navodilo:

Ako stranke prijavijo tekom 15 dni kupne in druge pogodbe, ki spadajo v odmerilni delokrog davčnega urada, naj se opusti kaznovanje po čl. 131 taksnega pravilnika in samo pristojbino izterja izvršilnim putem.

Generalna direkcija posrednih davkov v Beogradu je rešitev ministrstva razglasila z odlokom dne 13. januarja št. B. II. 126 ez 1923. Opozarjamo prizadete, da če so bili kaznovani v takih slučajih, takoj na podlagi te rešitve zahtevajo povračilo že plačanih zneskov.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

(Dalje.)

»Hočete jesti?«

Kozarec se je nagnil.

»Da!« je rekel glas. Kozarec se je v zraku prevrnil in whisky je iztekel. »Ali imate obleko pri roki?«

Kemp je polglasno vzkliknil, stopil k omari in poiskal rjavo hišno haljo.

»Bo —?« je vprašal in obleka se mu je iztrgala, visela za trenutek v zraku, zaplahutala in nato obstala polna in dostojanstvena pred njim, si zapela gumbe in sedla.

»Hlače, nogavice in brezpetniki bi bila velika udobnost zame —, In jedel bi —.«

»Karkoli želite —! Pa to je najblaznejše, kar sem kdaj videl v življenju!«

Prebrskal je omaro za zahtevano obleko in odšel v kuhinjo, da pišče v shrambi ostanke večerje.

Vrenil se je s hladno pečenko in kruhom, postavil sredi spalnice mizo in položil nanjo krožnike.

»Noža ne potrebujem!« je dejal nevidni gost. Kos pečenke je obvisel v zraku in Kemp je čul hlastno cmakanje in grizenje.

»Kadar jem, hočem vedno imeti na sebi obleko, Čudno, kajne —?«

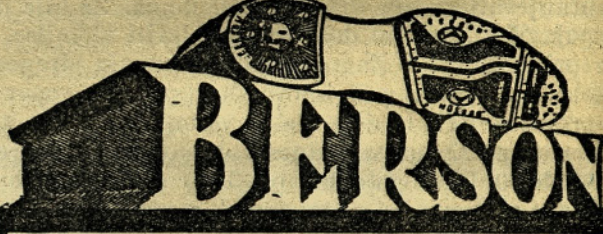
»In vaša rana —?«

»Upam, da pojde dobro.«

»Neverjetno je vse to in čudno!«

»Gotovo! — Ampak čudno je tudi, da sem zadel prav vašo hišo in si v jej napravil povoj! Moj prvi srečni trenutek! Kakorkoli — v tej hiši sem hotel prenočiti. Se me bode te privadili! Sitna reč, kajne, da je moja kri vidna! Postala je vidna, ko se je utrdila zunaj telesa, kakor vidite. Le živo telo je nevidno, in le za toliko časa, dokler sem živ. — Tri ure sem že v vaši hiši!«

»Ampak — kako ste to naredili?« je vprašal Kemp z obupnim glasom. »Vraga — stvar je — je nezmiselna od konca do kraja!«

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnena!
Najbolja varstvo proti vlagi i mraza!

Naznanilo.

Naznanjava slav. občinstvu, da sva otvorile trgovino z predtiskarijo, ročn mi deli, perilom

in z vsem v to stroko spadajočimi deli. I nava naj-novejše vzorce za perilo in obleke

Se priporoča

Temerl in Kovarič, Stolna ul 5.

KLOBUKE

ČEVLJE

3-15 65

PERILO

samoaveznice, dežne plašče, dežnike, torbice za trg, nahrbrtnike i. t. d. v veliki izbiri nud najc n j

IA OB LAH, MARIBOR, GLAVNI TRG 2

Čevlarskega učerica

s r me t k j t v d k Kohont
Maribor, St. arjeva ulica št 7.
8-3 71

Kupim vasko množino bo-
ov 5 m dolg in
5 c deb lih Pavel Ledinek,
sotar, Gozd a ulica št 6
Maribor 6-6 51

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje

Velet go v ina z premogom in dr mi
na debelo na drobno

F. & A. UHER

Slovenska ul. 8 Telefon 344

CENIK:

4-10 55

PREMOG v vsaki množini na dom postavljen po Din. 32, 37, 42, 45-25 in 66 75 za 100 kg.

DRVA: bukova ela na dom postavljena Ia Din. 700, IIa Din. 625 za klastro

BUKOVA PEZANA 20 cm dolga na dom postavljena Ia Din 50, IIa Din. 45 za meter.

MEHKA 1 meter dolga vezaza (odpadki) Din. 0-27 za kg na dom postavljena.

Naročila se sorejmejo s mo v pis-rni v Slovenski ul. 8